

Η προστασία των παιδιών επιζώντων σεξουαλικής βίας

This Project is co-funded by the Rights, Equality and Citizenship Programme of the European Union
The content of this document represents the views of the author only and is his/her sole responsibility.
The European Commission does not accept any responsibility for use that may be made of the information it contains.

Η ΠΣΚ είναι ...

- Οποιαδήποτε μορφή απειλούμενης, αποπειραμένης ή πραγματοποιούμενης σεξουαλικής πράξης με ένα παιδί από έναν ενήλικα ή άλλο παιδί που έχει περισσότερη δύναμη/ εξουσία
- Είναι πιθανό ένα παιδί να κακοποιηθεί σεξουαλικά από άλλο παιδί
- Επιζώντες ΠΣΚ μπορεί να είναι αγόρια και κορίτσια
- Παιδί, είναι οποιδήποτε άτομο κάτω των 18 ετών

Με ποιους τρόπους μπορεί να παιδί να κακοποιηθεί σεξουαλικά;

ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΜΕ ΕΠΑΦΗ

- Ο εξαναγκασμός σε αγγίγμα των γεννητικών οργάνων/ απόκρυφων σημείων άλλου ατόμου
- Το άγγιγμα των γεννητικών οργάνων/ απόκρυφων σημείων ενός παιδιού
- Η διείσδυση στα γεννητικά όργανα/ απόκρυφα σημεία ενός παιδιού (πέος, δάχτυλο ή αντικείμενο)
- Στοματικό σεξ

ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΧΩΡΙΣ ΕΠΑΦΗ

- Μιλώντας σε ένα παιδί με σεξουαλικό τρόπο
- Κάποιος/α αγγίζει τον/την εαυτό του/της με σεξουαλικό τρόπο μπροστά σε ένα παιδί
- Να δείχνει παιδικές φωτογραφίες/ ταινίες σχετικές με το σεξ/ πορνό
- Η λήψη φωτογραφιών ενός παιδιού για σεξουαλικούς σκοπούς

ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΧΩΡΙΣ ΕΠΑΦΗ

- Ο εξαναγκασμός ενός παιδιού να δει/ακούσει σεξουαλικές πράξεις
- Κάποιος/α που κοιτάζει ένα παιδί όταν είναι γυμνό

Κοινά χαρακτηριστικά της ΠΣΚ

Φυσική/ σωματική βία δεν χρησιμοποιείται πάντα

Ο/Η δράστης είναι συχνά γνωστός στο παιδί και πρόσωπο που εμπιστεύεται

Μπορεί να συμβαίνουν επαναλαμβανόμενα επεισόδια, τα οποία γίνονται όλο και πιο επεμβατικά

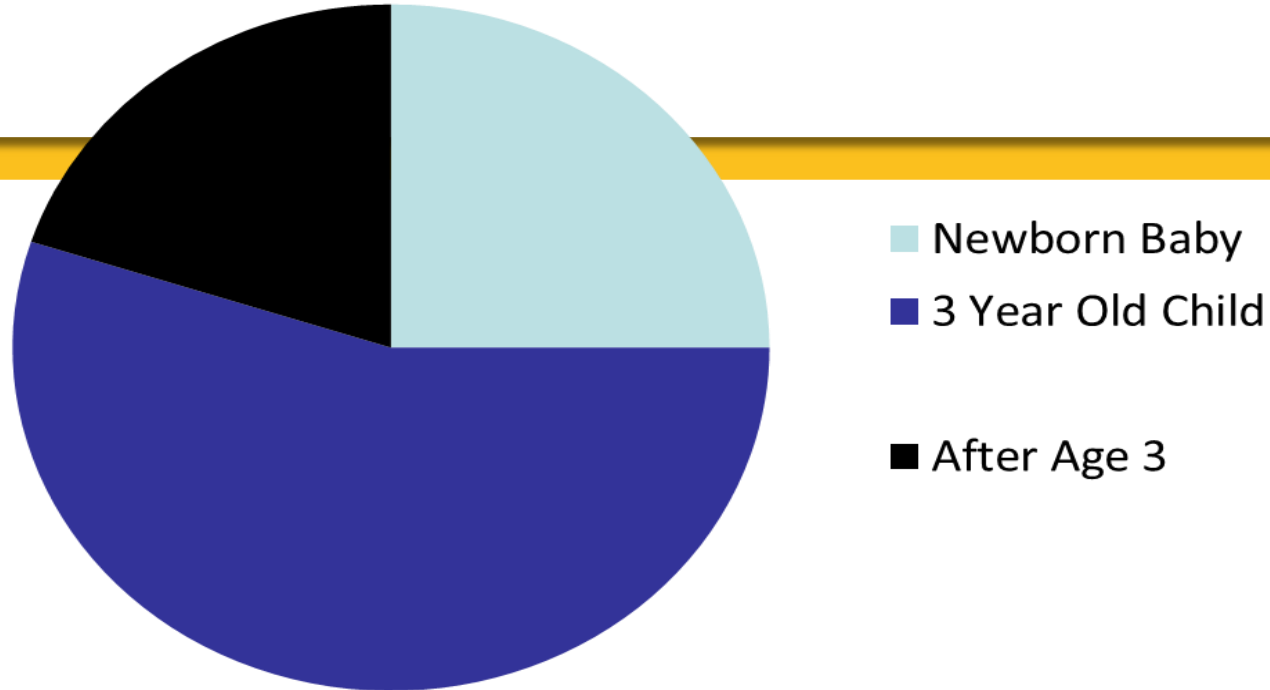
Οι ενήλικες το βρίσκουν δύσκολο να πιστέψουν ότι άτομα που γνωρίζουν κακοποιούν παιδιά και/ή ότι όντως υπήρξε ΠΣΚ

ΜΕΡΟΣ 2:

Ηλικίες και στάδια ανάπτυξης

Brain Development

- Η ανάπτυξη είναι μια διαδικασία που συμβαίνει καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής.
- Αλλάζουμε περισσότερο στην παιδική μας ηλικία.

ΜΕΡΟΣ 3:

Ενδείξεις κακοποίησης στα
ηλικιακά στάδια
0-5, 6-9, 10-18

Συμπεριφορικές	Συναισθηματικές	Σωματικές
Συμπεριφορές παλλινδρόμησης σε παλαιότερο αναπτυξιακό στάδιο- πλέον δεν έχει κάποιες δεξιότητες που είχε π.χ. Έλεγχος της ουροδόχου κύστης. Ιδιαίτερα προσκολλημένο με οικείους ενήλικες. Γνώση για σεξουαλικά θέματα που δεν συνάδουν με την ηλικία.	Φόβος να φύγει από ένα μέρος που νιώθει ασφαλές ή φοβάται να πάει σε μέρη που μπορεί να πυροδοτήσουν μνήμες. Αλλαγή σε διατροφικές συνήθειες ή στις συνήθειες του ύπνου.	Παράπονα για σωματικούς πόνους, χωρίς ιατρική βάση, νέα σημάδια τα οποία δεν μπορούν να εξηγηθούν, μελανιές, ιδιαίτερα στην περιοχή των γεννητικών οργάνων, πόνος, αλλαγή στο χρώμα, ξηρότητα, κοψίματα, αιμορραγία στα γεννητικά όργανα, στον πρωκτό και στο στόμα, πόνος κατά την ενούρηση, πόνος στο έντερο ή κινήσεις του εντέρου, ατυχήματα ενούρησης ή αφόδευσης, χάσιμο ή ανάκτηση βάρους, ΣΜΝ

Συμπεριφορικές	Συναισθηματικές	Σωματικές ενδείξεις
Ζητά από τους ενήλικες να το ταίσουν, ντύσουν, άρνηση να παει στο σχολείο, άγγιγμα των γεννητικών οργάνων, αποφυγή οικογένειας & φίλων, άρνηση να φάει/ τρώει όλη την ώρα, αυτοτραυματισμοί	Θλίψη, φόβος, άγχος & θυμός, αλλά και αισθήματα ντροπής και ενοχής	Παράπονα για σωματικούς πόνους, χωρίς ιατρική βάση, νέα σημάδια τα οποία δεν μπορούν να εξηγηθούν, μελανιές ιδιαίτερα στην περιοχή των γεννητικών οργάνων, πόνος, αλλαγή στο χρώμα, ξηρότητα, κοψίματα, αιμορραγία στα γεννητικά όργανα, στον πρωκτό και στο στόμα, πόνος κατά την ενούρηση, πόνος στο έντερο ή κινήσεις του εντέρου, ατυχήματα ενούρησης ή αφόδευσης, χάσιμο ή ανάκτηση βάρους, ΣΜΝ

Συμπεριφορικές	Συναισθηματικές	Σωματικές ενδείξεις
Μιλά για κακοποίηση, ανυπακοή, ναρκωτικά, αλκοόλ, αυτο τραυματισμοί, προβλήματα στο σχολείο, καβγάδες	Κατάθλιψη (χρόνια θλίψη), κλάμα ή συναισθηματικό μούδιασμα, θυμός, εφιάλτες, διαταραχές ύπνου, διαταραχές διατροφής	Παράπονα για σωματικούς πόνους, χωρίς ιατρική βάση, νέα σημάδια τα οποία δεν μπορούν να εξηγηθούν, μελανιές, ιδιαίτερα στην περιοχή των γεννητικών οργάνων, πόνος, αλλαγή στο χρώμα, ξηρότητα, κοψίματα, αιμορραγία στα γεννητικά όργανα, στον πρωκτό και στο στόμα, πόνος κατά την ενούρηση, πόνος στο έντερο ή κινήσεις του εντέρου, ατυχήματα ενούρησης ή αφόδευσης, χάσιμο ή ανάκτηση βάρους, ΣΜΝ

Ενδείξεις κακοποίησης

Ηλικία	Συμπεριφορικές	Συναισθηματικές	Σωματικές
Γενικά	Ξαφνική αλλαγή στη συμπεριφορά, «σεξουαλικοποιημένη» συμπεριφορά, αυτο-τραυματισμοί.	Σημάδια γενικότερης δυστυχίας, απελπισίας.	Όπως παραπάνω, συμπεριλαμβανομένης της εγκυμοσύνης, ανάλογα με την ηλικία

Προσοχή!

- Να είσαστε προσεκτικοί – μην συμπαιρένετε ότι υπάρχει κακοποίηση
- Αν υπάρχουν συγκεκριμένα σημάδια, χρειάζεται παρατήρηση της κατάστασης και περαιτέρω διερεύνηση πάντα προς το συμφέρον του παιδιού.

ΜΕΡΟΣ 3:

Μέγεθος του προβλήματος

Έκταση του προβλήματος

- Παγκοσμίως, 1 δισ. Παιδιά 2-17 ετών είχαν υποστεί σωματική, σεξουαλική ή συναισθηματική κακοποίηση ή παραμέληση κατά το 2015 (

Global prevalence of past-year violence against children: a systematic review and minimum estimates. Hillis S, Mercy J, Amobi A, Kress H. Pediatrics 2016; 137(3): e20154079).

- Παγκόσμια έρευνα έδειξε ότι το 21% των κοριτσιών και το 11% των αγοριών ήταν επιζώντες σεξουαλικής βίας ανάμεσα στις ηλικίες 0-18
- 1 στις 5 γυναίκες και 1 στους 13 άνδρες ανέφεραν ότι είχαν κακοποιηθεί σεξουαλικά όταν ήταν παιδιά

(World Health Organization Media Centre Fact Sheet N°150. Child Maltreatment, September 2016).

Έκταση του προβλήματος

- Τα Ηνωμένα Έθνη υπολογίζουν ότι πάνω από το 50% των σεξουαλικών επιθέσεων γίνονται εναντίον κοριτσιών κάτω των 16 ετών
- Η ΠΣΚ συμβαίνει πολύ πιο συχνά απ' ότι αναφέρεται/ καταγγέλλεται – μεγάλος σκοτεινός αριθμός

ΜΕΡΟΣ 4: Φύλο & ΠΣΚ

Βασικοί ορισμοί

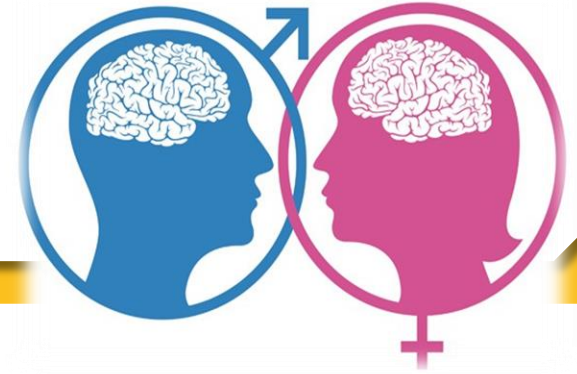
- Βιολογικό Φύλο
- Κοινωνικού Φύλο
- Σεξουαλικός Προσανατολισμός

Κοινωνικό και Βιολογικό Φύλο

Το **βιολογικό φύλο** αναφέρεται στα αναπαραγωγικά, βιολογικά χαρακτηριστικά των γυναικών και των ανδρών.

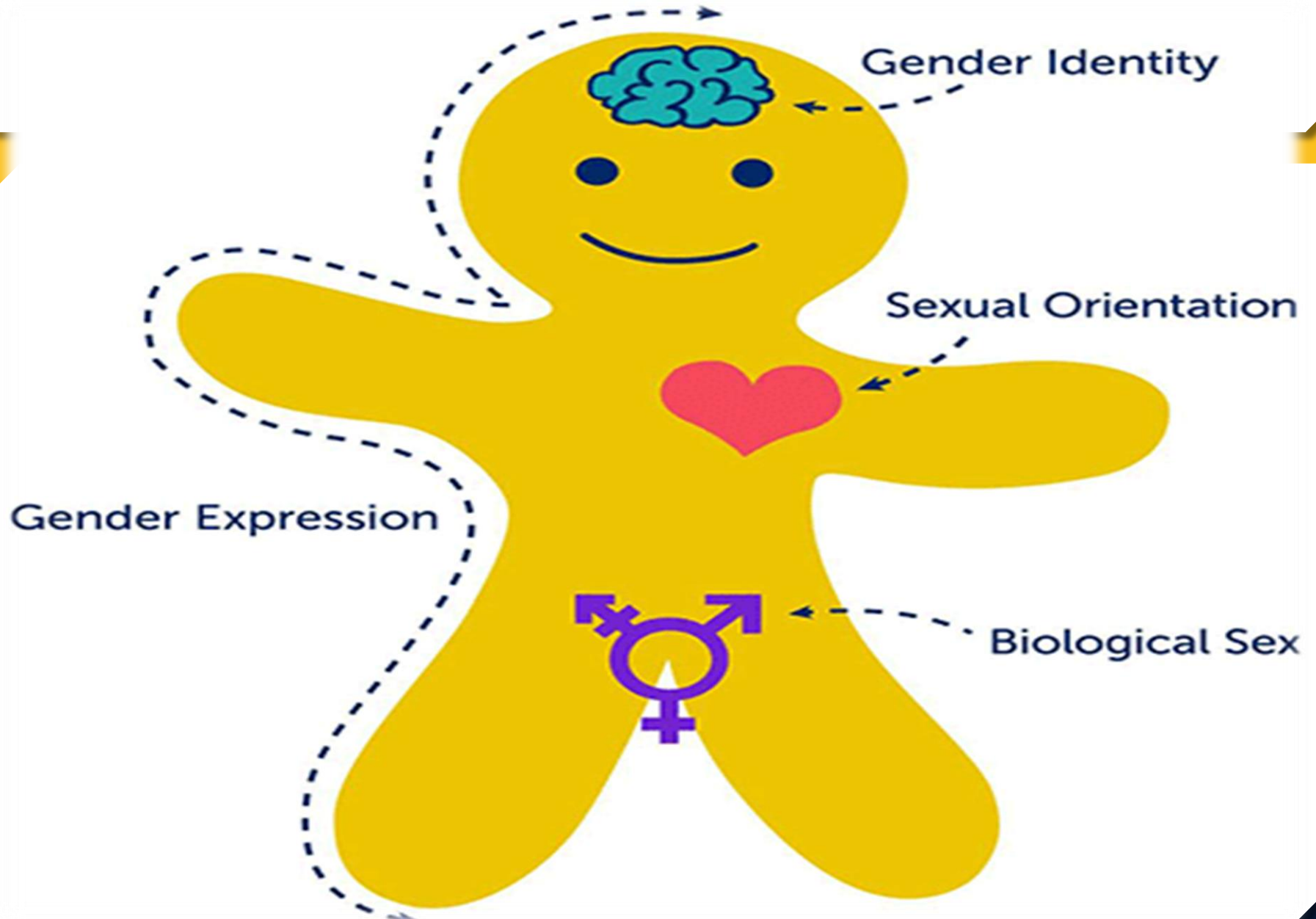
Το **κοινωνικό φύλο** αναφέρεται στα κοινωνικά χαρακτηριστικά (ρόλοι, αρμοδιότητες, καθήκοντα, συμπεριφορές) τα οποία αποδίδονται στο άτομο ανάλογα με το βιολογικό του φύλο.

Μια από τις σημαντικές διαφορές μεταξύ του κοινωνικού και του βιολογικού φύλου είναι ότι το **βιολογικό φύλο δεν αλλάζει** (μόνο με χειρουργική επέμβαση).

Ενώ το **κοινωνικό φύλο μπορεί να αλλάξει** και βλέπουμε διαφορετικές δυναμικές σε σχέση με το κοινωνικό φύλο ανάλογα με την εποχή και τον τόπο/τη χώρα/το περιβάλλον.

Σεξουαλικός προσανατολισμός

Η ΠΣΚ είναι κοινή σε όλες τις κουλτούρες, κοινωνίες και περιβάλλοντα

- Παγκοσμίως **1 στα 6 κορίτσια** αναφέρει σεξουαλική κακοποίηση πριν τα 18
- Παγκοσμίως **1 στα 10 αγόρια** αναφέρει σεξουαλική κακοποίηση πριν τα 18
- Το 2010, το **45%** των περιστατικών έμφυλης βίας που αναφέρθηκαν στην IRC είχαν γίνει εναντίον παιδιών. Το 38% των υποθέσεων αυτών ήταν περιστατικά σεξουαλικής βίας

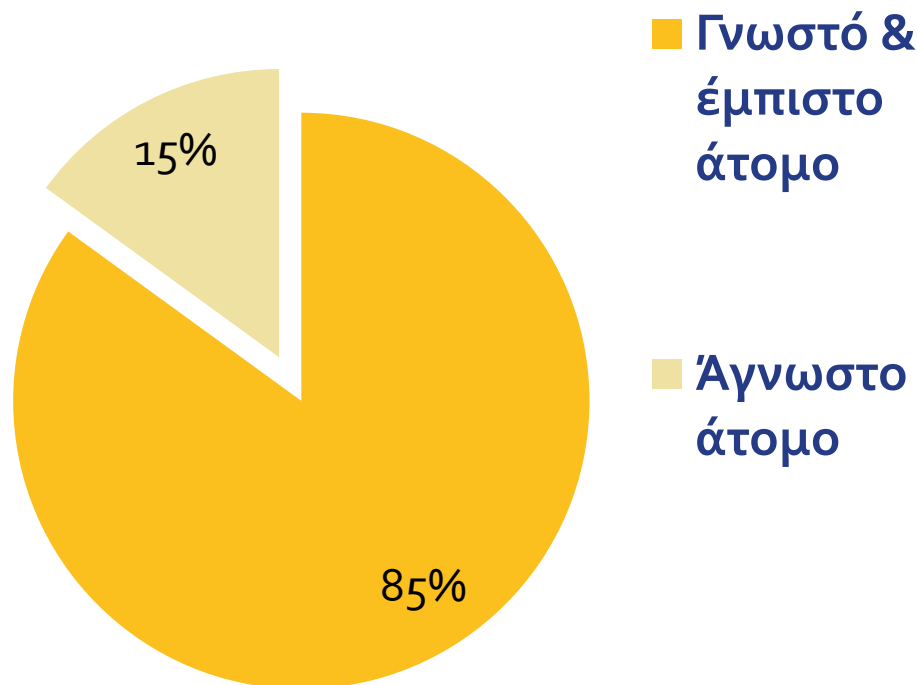
Τα παιδιά πολύ σπάνια φτιάχνουν ιστορίες ή λένε ψέματα σχετικά με την ΣΚ

- Τα στατιστικά δείχνουν ότι η πλειοψηφία των αναφορών σεξουαλικής κακοποίησης είναι πραγματικά περιστατικά
- Τα παιδιά φτιάχνουν ιστορίες για άλλα πράγματα, ωστόσο σπάνια λένε ψέματα για τη σεξουαλική κακοποίηση
- Συχνά οι ενήλικες είναι αυτοί που δε μπορούν να αποδεχτούν

Τα παιδιά κακοποιούνται πιο συχνά από ΚΟΝΤΙΝά τους άτομα

- Τα παιδιά γνώριζαν τον θύτη σε 91% των περιπτώσεων έμφυλης βίας (IRC 2010)
- Το 85% των καταγγελλόμενων υποθέσεων ΠΣΚ παγκοσμίως έχουν διαπραχθεί από την οικογένεια ή από φίλους

Σχέση με τον/την θύτη

Στην ΠΣΚ το παιδί δεν ευθύνεται ΠΟΤΕ

- Οι δράστες είναι υπεύθυνοι για τη συμπεριφορά τους
- Ένα παιδί ή ένας νέος δεν είναι ποτέ υπεύθυνο(ς) για τη συμπεριφορά ενός ενήλικα
- Οι ενήλικες πρέπει να διαβεβαιώνουν τα παιδιά ότι ποτέ δεν ευθύνονται για την κακοποίηση

Η κακοποίηση από άτομο του ίδιου φύλου δεν συνεπάγεται ομοφυλοφιλία

- Μια εμπειρία σεξουαλικής κακοποίησης ΔΕΝ είναι μέρος της σεξουαλικότητας κάποιου, επειδή δεν ήταν μια συναινετική εμπειρία.
- Και τα αγόρια μπορεί να κακοποιηθούν σεξουαλικά
- Τα αγόρια είναι ΛΙΓΟΤΕΡΟ ΠΙΘΑΝΟ να αποκαλύψουν την σεξουαλική κακοποίηση
- Συχνά νιώθουν ντροπή λόγω του κοινωνικού στίγματος & φόβο ότι θα χαρακτηριστούν ως ομοφυλόφιλοι

Τα παιδιά μπορούν και πρέπει να συμμετέχουν στις αποφάσεις που τα αφορούν και τα επηρεάζουν

- Τα παιδιά έχουν το δικαίωμα να ακουστούν και να συμμετέχουν στις αποφάσεις που τα αφορούν
- Οι επιθυμίες του παιδιού πρέπει να ακούγονται και να είναι σεβαστές πάντοτε
- Τα παιδιά πρέπει να ενημερώνονται για την πορεία τους καθώς και για τις διαθέσιμες υπηρεσίες και τις επιλογές που έχουν, πάντα σύμφωνα με την ηλικία και το αναπτυξιακό τους στάδιο

Κοινωνικό φύλο και παιδική κακοποίηση

- Οι διαφορές μεταξύ της θυματοποίησης των ανδρών και των γυναικών επηρεάζονται σε μεγάλο βαθμό από τις πολιτισμικές πεποιθήσεις και τα στερεότυπα της θηλυκότητας και της αρρενωπότητας, τα οποία ποικίλλουν σε διαφορετικά πλαίσια.

Κοινωνικό φύλο και παιδική κακοποίηση

- Οι επιβλαβείς σεξουαλικές συμπεριφορές αγοριών συχνά μαθαίνονται μέσα από ενίσχυση, πρότυπα ρόλων και συμπεριφορές που ενθαρρύνουν τα αγόρια στο να χρησιμοποιούν βία μέσα στις σχέσεις τους ως σημάδι δύναμης.
- Ταυτόχρονα, σε ορισμένα πολιτισμά πλαίσια, η βία προς τα αγόρια και τους άνδρες μπορεί να μην αναγνωρίζεται ως βία.

Κοινωνικό φύλο και παιδική κακοποίηση

- Στην Ινδία, αγόρια εξαναγκάζονται σε πορνεία. Επίσης τους αναγκάζουν να χορεύουν «όπως χορεύουν οι γυναίκες» (launda dancers). Παρόμοια πρακτική υπάρχει και στο Πακιστάν
- Στις βορειοδυτικές περιοχές του Πακιστάν και του Αφγανιστάν, αγόρια -πριν την εφηβεία- μένουν σε σπίτια ανδρών με επιρροή και κοινωνικό στατους και τους παρέχουν ρούχα και φαγητό με αντάλλαγμα σεξουαλικές υπηρεσίες (“bacha baazi”- play boy)

Κορίτσια & έμφυλη βια

- Κορίτσια ανα τον κόσμο βρίσκονται πάντοτε σε κίνδυνο έμφυλης βίας
- Η εκάστοτε κοινωνία παίζει καθοριστικό ρόλο για τη βια που υφίστανται τα κορίτσια και οι γυναίκες
- Οι ρίζες της βιας προς τα κορίτσια και τις γυναίκες είναι διαφορετικές σε σχέση με τη βια προς τα αγόρια και τους άνδρες

Τι να γνωρίζουν οι πάροχοι υπηρεσιών ...

- Τα αγόρια, όπως και όλα τα παιδιά επιζώντες ΣΚ, χρειάζονται φροντίδα, υποστήριξη και θεραπεία για να αναρρώσουν και να θεραπευθούν
- Μπορεί να υπάρχουν εσωτερικά (ατομικά) και εξωτερικά (κοινωνικά) εμπόδια ως προς τη λήψη φροντίδας
- Σημασία της επιλογής ως προς την παροχή υπηρεσιών
- Η ΣΚ δεν προκαλεί ομοφυλοφιλία

Βασικές αρχές παιδικής προστασίας & διαχείρισης περιπτώσεων

Οι τέσσερις βασικές αρχές της ΣΔΠ

Τα παιδιά
έχουν
δικαίωμα στη
ζωή, την
επιβίωση και
την ανάπτυξη

Δεν γίνονται
διακρίσεις
κατά των
παιδιών

Το βέλτιστο
συμφέρον
του παιδιού
είναι
πρωταρχικής
σημασίας

Οι απόψεις
των παιδιών
γίνονται
σεβαστές

Διαχείριση περιπτώσεων

- Διαχείριση περίπτωσης είναι η διαδικασία που στοχεύει στην **ικανοποίηση των αναγκών ενός παιδιού** και της οικογένειάς του, με **κατάλληλο, συστηματικό τρόπο** και **συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα**, μέσω άμεσης υποστήριξης και/η παραπομπών.

Βασικές αρχές διαχείρισης περιπτώσεων

- Βέλτιστο συμφέρον του παιδιού & ουσιαστική συμμετοχή
- Εμπιστευτικότητα, Αρχή της «απολύτως απαραίτητης γνώσης»
- Όλες οι πράξεις βασίζονται σε ορθή γνώση των σταδίων ανάπτυξης, των δικαιωμάτων των παιδιών και της παιδικής προστασίας, ενώ δουλεύουμε και «χτίζουμε» πάνω στα δυνατά τους σημεία

Βασικές αρχές διαχείρισης περιπτώσεων

- Αρχής της Μη διάκρισης και της Μη πρόκλησης βλάβης
- Διατήρηση των επαγγελματικών ορίων & επίλυση συγκρούσεων συμφερόντων
- Παροχή πολιτισμικά κατάλληλων υπηρεσιών και διαδικασιών

Η σημασία της σχέσης με το παιδί

- Επαγγελματική σχέση που χτίζεται με το παιδί (και τον γονέα)
 - Χρειάζεται χρόνο
 - Έχει στόχο
 - Ξεκάθαρα όρια
- Ενδυναμώνει το παιδί & τον γονέα, ώστε να νιώθουν ότι τους σέβονται και νοιάζονται
- Κάθε συνάντηση με παιδί επιζώντα και μέλη της οικογένειας είναι μια ευκαιρία ενδυνάμωσης της σχέσης αυτής

Πριν τη συνάντηση

Αξιολογείστε:

- Πως ήρθε το παιδί/ η υπόθεση σε εσάς;
- Πόσο έχετε προετοιμαστεί για τη συνάντηση αυτή;
- Τι συνθήκες ασφάλειας πρέπει να υπάρχουν όταν έρθει το παιδί;
- Ποιος άλλος είναι μαζί με εσάς και το παιδί;

1. Χαιρετίστε & κάνετε το παιδί να νιώσει άνετα

- Κατά την εισαγωγή & γνωριμία, που γίνεται στην πρώτη συνάντηση, γίνεται και η αρχή για τη δημιουργία μιας καλής σχέσης εμπιστοσύνης, ενός δεσίματος με το παιδί και τον γονέα
- Αρχίστε δίνοντας πληροφορίες
- Αναρωτηθείτε: είναι ασφαλές για το παιδί να μιλήσει παρουσία του γονέα;

Ξεκινώντας τη συζήτηση

- Ξεκινήστε κάνοντας στο παιδί απλές, γενικές ερωτήσεις για το ίδιο
- Στη συνέχεια, χρησιμοποιείτε ανοιχτού τύπου ερωτήσεις:
 - «Ίσως μπορείς να μου πεις κάποια πράγματα σχετικά με το τι συνέβη;»
 - Αποφύγετε να ρωτήσετε «Ποιος σε πλήγωσε;»

2. Ζητήστε την άδεια να συνεχίσετε

Τι πρέπει να εξηγήσετε:

- Τι είναι η διαδικασία διαχείρισης της υπόθεσης
- Οι ρόλοι & οι υποχρεώσεις του καθενός στη διαδικασία
- Διαθέσιμες υπηρεσίες
- Οφέλη & περιορισμοί των υπηρεσιών
- Συγκεκριμένες διαδικασίες ή πρωτόκολλα των υπηρεσιών (π.χ. εμπιστευτικότητα)

Εισαγωγή...

«Σήμερα θα ήθελα να σου κάνω κάποιες ερωτήσεις σχετικά με το τι συνέβη. Ο λόγος που χρειάζομαι αυτές τις πληροφορίες είναι για να καταλάβω και να δω πως μπορώ να σε βοηθήσω. Ξέρω ότι αυτό μπορεί να είναι λίγο δύσκολο. Δεν χρειάζεται να συζητήσουμε τα πάντα σήμερα. Θα το κάνουμε σιγά σιγά. Μπορείς να αποφασίσεις να σταματήσουμε όποτε το θελήσεις. Θέλω να σε βοηθήσω όσο περισσότερο μπορώ...»

Τι πρέπει να εξηγήσετε

- Έννοια της εμπιστευτικότητας & πότε δε μπορεί να τηρηθεί
- Πως οι πληροφορίες αποθηκεύονται με ασφάλεια
- Τρόποι με τους οποίους θα χρησιμοποιηθούν οι πληροφορίες
- Πάντα προσφέρετε την ευκαιρία σε παιδιά & γονείς να κάνουν ερωτήσεις ή να μοιραστούν προβληματισμούς

Εξηγώντας την εμπιστευτικότητα

«Η δουλειά μου είναι να σε βοηθήσω & να σου μιλήσω για τρόπους με τους οποίους μπορείς να είσαι ασφαλής. Αν ακούσω κάτι με το οποίο ανησυχήσω, μπορεί να χρειαστεί να το πω σε κάποιο άλλο άτομο ή σε κάποια άλλη οργάνωση ώστε να είμαι σίγουρος/η ότι θα λάβεις τη βοήθεια που χρειάζεσαι. Αλλά πρώτα θα μιλήσω σε σένα γι' αυτό αν χρειαστεί. Είναι εντάξει αυτό;»

«Μπορούμε να σταματήσουμε όποτε το θελήσεις»

- «Μπορεί να είναι τρομακτικό να πεις την ιστορία του τι συνέβη»
 - «Αν νιώσεις περίεργα το σώμα σου ή φοβηθείς, μπορούμε να κάνουμε ένα διάλειμμα»
- «Μήπως θέλεις να έχουμε μια χειρονομία που να δείχνει ότι θέλεις να σταματήσουμε;»

(Αν το παιδί δε μπορεί να σκεφτεί κάτι, προτείνετε ότι μπορεί να σηκώσει το χέρι του/της όταν νιώσει ότι θέλει να σταματήσει)

Πότε να λάβετε συγκατάθεση

- Στην αρχή της διαδικασίας, ως μέρος αυτής
- Κατά τη φάση των παραπομπών
- Ζητήστε την άδεια/ συγκατάθεση για να συνεχίσετε όταν έχετε εξηγήσει όλα τα παραπάνω

Βασικοί όροι

- Συγκατάθεση – εθελοντική συμφωνία ενός ατόμου που έχει νομική ικανότητα να δώσει συγκατάθεση
- Συναίνεση – εκφρασμένη επιθυμία να συμμετέχει και να λάβει υπηρεσίες

ΗΛΙΚΙΑ	ΠΑΙΔΙ	ΓΟΝΕΑΣ	ΑΝ'ΟΧΙ ΓΟΝΕΑΣ ή 'ΟΧΙ ΣΤΟ ΒΕΛΤΙΣΤΟ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ	ΤΡΟΠΟΣ
0 – 5	–	Συγκατάθεση κατόπιν πληροφόρησης	Άλλος έμπιστος ενήλικας ή συγκατάθεση του υπεύθυνου της υπόθεσης	εγγράφως
6 - 11	Συναίνεση κατόπιν πληροφόρησης	Συγκατάθεση κατόπιν πληροφόρησης	Άλλος έμπιστος ενήλικας ή συγκατάθεση του υπεύθυνου της υπόθεσης	Προφορική συναίνεση, έγγραφη συγκατάθεση
12 - 14	Συναίνεση κατόπιν πληροφόρησης	Συγκατάθεση κατόπιν πληροφόρησης	Άλλος έμπιστος ενήλικας ή συναίνεση παιδιού. Επαρκές επίπεδο ωριμότητας μπορεί να έχει μεγάλη βαρύτητα	Έγγραφη συναίνεση, έγγραφη συγκατάθεση
15 – 18	Συγκατάθεση κατόπιν πληροφόρησης	Συγκατάθεση κατόπιν πληροφόρησης, με την άδεια του παιδιού	Συγκατάθεση του παιδιού & επαρκές επίπεδο ωριμότητας έχει μεγάλη βαρύτητα	έγγραφη συγκατάθεση

Στόχος της εκτίμησης

- Είναι μια συνεχής διαδικασία
- Με ασφάλεια & σταδιακά, εξετάστε την κατάσταση του παιδιού:
 - Την εμπειρία ΣΚ
 - Αναγνωρίστε τους προστατευτικούς παράγοντες & δυνατά σημεία παιδιού & οικογένειας
 - Αποφασίστε ποιες είναι οι άμεσες και μακροπρόθεσμες ανάγκες του παιδιού και της οικογένειάς του

Αξιολόγηση αναγκών

- Τέσσερις βασικές κατηγορίες
 1. Ασφάλεια
 2. Υγεία
 3. Ψυχοκοινωνικές ανάγκες
 4. Νομικές/ Δικαιοσύνη
 5. Άλλες

1. Εκτίμηση της ασφάλειας του παιδιού

- Η εκτίμηση της ασφάλειας του παιδιού είναι η προτεραιότητα
- Ρωτήστε το παιδί μόνο του για τις ανησυχίες του
- Μάθετε για:
 - Το αίσθημα της προσωπικής ασφάλειας του παιδιού στο σπίτι
 - Το αίσθημα ασφάλειας στην κοινότητα
 - Τα συστήματα/ δίκτυα ασφάλειας που έχει αναγνωρίσει το παιδί

2. Εκτίμηση της υγείας του παιδιού

- Πιθανές ανησυχίες θα μας προκαλέσουν τα ακόλουθα:
 - τραυματισμός
 - εγκυμοσύνη
 - ΣΜΝ
 - HIV
 - Πρόσθετες ανάγκες που δεν σχετίζονται με τη σεξουαλική κακοποίηση

3. Εκτίμηση της ψυχοκοινωνικής κατάστασης του παιδιού

Πιθανοί δείκτες αναστάτωσης:

- Η συναισθηματική κατάσταση του παιδιού
- Οι εκφράσεις του προσώπου
- Η γλώσσα σώματος
- Κάποια άλλη συμπεριφορά
- Αλλαγμένη συμπεριφορά σε σχέση με τη συνηθισμένη (ρωτήστε τους γονείς/φροντιστές)

Ψυχοκοινωνική αξιολόγηση

- Μάθετε για τυχόν αλλαγές στις δραστηριότητες του παιδιού
 - Σχολική φοίτηση, φεύγει από το σπίτι, παιχνίδια/παρέα με φίλους;
 - Αλλαγές στον ύπνο, στη διατροφή και στην υγιεινή

Μάθετε για τα συναισθήματα του παιδιού

- Όλα αυτά υποδεικνύουν αν υπάρχουν σημάδια αναστάτωσης

4. Εκτίμηση των νομικών αναγκών

- Ενημερώστε σχετικά με τις επιλογές, τα υπέρ/κατά από την ανάληψη ή μη κάποιας δράσης
- Προσπαθείστε να δείτε ποιο είναι το ενδιαφέρον του παιδιού/γονέων ως προς τη συνέχιση της νομικής διαδικασίας
- Παραπέμψτε στην αστυνομία ή σε κάποια νομική υπηρεσία, εκτός αν έχετε υποχρέωση αναφοράς

5. Άλλοι τομείς που πρέπει να αξιολογηθούν

Αναπτυξιακές ανάγκες– συμπεριλαμβανομένων των συνεπειών της κακοποίησης στις ικανότητες του παιδιού και στην ικανότητα αυτοπροστασίας του.

Γονεϊκή ικανότητα– ικανότητα να προστατέψουν το παιδί και να ανταποκριθούν στις ανάγκες του, αξιολογήστε τον τρόπο με τον οποίο η οικογένεια λειτουργεί.

- **Κοινότητα & ευρύτερη οικογένεια**– άλλοι υποστηρικτικοί ενήλικες, διαθέσιμη υποστήριξη και προστατευτικοί μηχανισμοί στην κοινότητα.

- **Οικονομικοί παράγοντες**- επίπεδο φτώχειας και συνθήκες διαβίωσης

Εάν κατά τη διάρκεια της
αξιολόγησης, ή σε οποιαδήποτε
φάση, διαφαίνεται ότι το παιδί
βρίσκεται σε μέτριο ή υψηλό κίνδυνο,
ένα πλάνο ασφάλειας πρέπει να
δημιουργηθεί πριν το παιδί και ο
γονέας/ φροντιστής φύγουν από τη
συνάντηση

Πλάνο ασφάλειας

Συμπεριλαμβάνει:

- Το πώς θα αντιδράσει το παιδί αν δει/ έρθει σε επαφή με τον δράστη
- Εναλλακτική φροντίδα (εάν η απειλή βρίσκεται μέσα στο σπίτι)
- Να επιβεβαιωθεί ότι το παιδί δεν περπατάει/ βγαίνει έξω μόνο
- Στρατηγικές για μείωση του κινδύνου

Ένας έμπιστος/ υποστηρικτικός ενήλικας πρέπει να συμμετέχει στη διαδικασία

Πλάνο ασφάλειας

- Βοηθήστε το παιδί να κατονομάσει τους ενήλικες με τους οποίους νιώθει ασφαλές
- Βοηθήστε το παιδί να κατονομάσει μέρη που το κάνουν να νιώθει ασφαλές
- Φτιάξτε ένα πλάνο με το παιδί και εξασκηθείτε στο πως θα αντιδράσει εάν νιώσει ανασφάλεια
 - Τι θα κάνει το παιδί;
 - Τι θα πει το παιδί;
 - Που θα πάει το παιδί;

Αναγνωρίζοντας μηχανισμούς αντιμετώπισης

ΠΟΛΥ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ ΝΑ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΤΟΥΝ ΤΑ ΔΥΝΑΤΑ
ΣΗΜΕΙΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ!

- Τι κάνεις όταν φοβάσαι/ είσαι λυπημένος/η;
- Ποιοι είναι οι άνθρωποι με τους οποίους νιώθεις ασφαλή;
- Τι κάνεις για να νιώσεις ασφαλή;
- Τι σου αρέσει να κάνεις;
- Ποια είναι τα 3 πράγματα στα οποία είσαι καλός/ή;

**Φιλικές προς το παιδί
στάσεις και απόψεις**

Η σημασία των στάσεων

- Οι πάροχοι υπηρεσιών παίζουν σημαντικό ρόλο στην προώθηση της ανάκαμψης των παιδιών
- Πρέπει να έχουν θετική στάση ώστε να παρέχουν πραγματική φροντίδα & να μην προκαλούν περαιτέρω βλάβη
- Οι πάροχοι υπηρεσιών είναι σε θέση να ενημερώσουν και ευαισθητοποιήσουν τους ενήλικες στη ζωή ενός παιδιού
- Κριτικής σημασίας για προϊσταμένους/ υπεύθυνους ώστε να προωθούν στάσεις και αντιλήψεις μέσα από συζητήσεις και αποτελώντας πρότυπα

Απόψεις που πρέπει να έχουν οι πάροχοι υπηρεσιών

- Τα παιδιά λένε την αλήθεια για τη σεξουαλική κακοποίηση
- Τα παιδιά **δεν φέρουν καμία ευθύνη** για την κακοποίησή τους
- Τα παιδιά μπορούν να ανακάμψουν και να θεραπευτούν από τις συνέπειες της ΠΣΚ
- Τα παιδιά δεν πρέπει να στιγματίζονται ή να γελοιοποιούνται
- Οι ενήλικες έχουν ευθύνη να βοηθούν τα παιδιά να ανακάμψουν πιστεύοντάς τα και όχι κατηγορώντας τα

Βασικές, φιλικές προς το παιδί, στάσεις

1. Τα παιδιά έχουν ανθεκτικότητα (resilient)
2. Τα παιδιά έχουν δικαιώματα
3. Τα παιδιά έχουν το δικαίωμα στη φροντίδα, την αγάπη & την υποστήριξη
4. Τα παιδιά έχουν το δικαίωμα συμμετοχής στις αποφάσεις που τα αφορούν
5. Τα παιδιά έχουν το δικαίωμα να είναι ελεύθερα από κάθε μορφή βίας

Οι στάσεις και οι αντιλήψεις μας
επηρεάζουν τη συμπεριφορά μας.

Μόνο με τις σωστές στάσεις
μπορούμε να έχουμε θετική επίδραση
στις ζωές των παιδιών επιζώντων
σεξουαλικής βίας, παρέχοντας φιλική
προσ τα παιδιά φροντίδα.